

Lesson 40

Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin

Paglappas 24-40, Me' Sara' 16

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

Si lesson dehelluhin takaletе we' pateyikut ne me' a'a Isra'elin amban TUHAN mangalekkat siye amban pamanyaga'an siye si lahat Misirin. Sasang pala'i Nabi Musa diyata' Punu Sinaihin pakasangkane Lapal Tuhanin, me' a'a Isra'elin maghinang limbagan bulawan bentuk anak sapi' supaya niya' sambahayangde hinangde tuhande. Ellew inin niya' takaletе istori mas hāp amban dehelluhin. Saguwa' subey kite bi pakale pahāp-hāp pegge' lalem hātinen. Sōng takaletе we' dina'ak Nabi Musa duk me' a'a Isra'elin we' Tuhanin ngahinang luma' tolda espesiyal te'ed supaya siye tatolo'anne bang sa'ingge siye makajari patapit si iye, magkasuwa' duk iye duk nambahayang iye. Taytel lesson ellew inin “**Luma' tolda pagharapan duk Tuhanin.**”

Batsate ne amban dem Kitab Tawrat, jūd Paglappas, kapitulu duwempukampat. Pa'in Kitabin:

(Paglappas 24) ¹⁶ **Sahaya TUHANIN padiyawa' pī si Punu Sinai.** *Diyalem ennem bahangi kadebbunan punuhin we' gabun, ubus bu ellew kapitu'nen ilinganen we' Tuhanin si Musa amban diyalem gabun.* ¹⁷ *Bang si me' a'a Isra'elin sahaya TUHANIN kuwe' bentuk ebbut hadje si punsak punuhin.* ¹⁸ *Ubus pa'asek si Musa dem gabun pamana'ikne punuhin. La'i iye diyata' punu ampatpū' ellew duk ampatpū' sangem.*

(Paglappas 25) ¹ *Pa'in Tuhanin pu si Musa,* ² “*Akahanun me' a'a Isra'elin we' subey siye nōng si aku. Teyima'un me' sinōnganden ihlas amban dem pangateyande.*” ³ *Inin me' sinōngande subey tineyima'nu amban siyehin: bulawan, pilak duk tumbaga;* ⁴ *me' hilu bilu, taluk duk peyat duk tela pote' mahalga'; bulu kambing;* ⁵ *kuwit bili-bili*

inanjibin peyat duk kuwit sapi' hāp; kayu akasiya; ⁶ isellan hininang amban buwa' kayu jaytun para peyita'an; me' bayu'-bayu'an bengngi para pagsaget isellan duk pagsaget kamanyan supaya bengngi; ⁷ duk palmata onix duk palmata seddili pinatoket si semmek imam nakura'in. ⁸ Ubus, da'akun siye ngahinang para si aku luma' sutsi supaya ku patenna' si diyalemande. ⁹ Hinangun luma' sutsi inin duk kēmon panyapne diyalemnen sali' te'ed duk suntu'an sōng pinakitehanku si ka'uhin."

Takalebi ke bang ine pina'in Tuhan pu Nabi Musahin? Niya' akahanne iye meke'ulali' te'ed! Maggara' Tuhanin patenna' diyaleman me' a'a Isra'elin, diyaleman me' a'a daran bakas magduse si iyehin! Tuhanin langkew manamal duk sutsi, ine jānnen hangkan iye mabaya' patenna' si a'a dusehan kuwe' siyehin? Tuhanin niyawa du hadja duk ga' niya' nesessita si iye, ine jānnen hangkan iye ngatu missā si me' tubu' Apu' Adam maneyikutan iyehin? Bakas takaletē ne metu'uhin we' pinapanjari manusiya'in we' Tuhanin neppu iye pegge' kabaya'annen magtuhut iye duk siye. Sabab duse manusiya'in bekkat ne pagtuhutde miya'an saguwa' minemes we' Tuhanin lān mabentelin supaya me' a'ahin makajari balik si iye. Sabab maksudne salama-lamahin duk sabab ase'ne mahadje si me' a'a madusehanin hangkan gara' TUHAN Maniya'in we' patenna' iye sampay sahayane mahadjehin diyalem me' a'a Isra'elin. Sabab **luma' tolda espesiyal manamalin** duk sabab **sara' espesiyalin** isab mabaya' Tuhanin magpakite bang sa'ingge me' tubu' Apu' Adamin makajari patapit si iye. Bakas takaletē ne inin: pegge' sutsi Tuhanin ga'i du makajari medusehanin pī hadja si iye duk magtuhut duk Tuhanin. Iye jānnen hangkan da'ak Tuhanin me' a'a Isra'elin ngahinang luma' tolda espesiyal para si iye supaya iye la'i diyalemande – duk matalep pala'ihannen si sutsinen duk sahayanen. Inin du isab, sabab luma' tolda espesiyal inin, gara' Tuhanin magtolo' ekka importante sabab dinen duk sabab Manimbul ginara'ne pinapitu si dunyahin. Tolo'ne iyan sampay si me' a'a si pesōnganin pe.

Pesōng-sōng payamante bang ine dina'ak Tuhan pu si Nabi Musahin sabab patenna'an sōng hininang we' me' a'a Isra'el para si iyehin. Saguwa' subey dahu' tasabutte we' duma'in hangkan da'ak Tuhanin ngahinang luma' tolda para si iye we' niya' subey luma' patenna'anne! Duma'in! Tuhan Malangkewin, iye mamapanjari dunyahin duk kēmon diyalemnen ga'i du patenna' si luma' hininang we' manusiya'! Diyalem Sulat Kanabihanin pa'in TUHANIN dihananne, pa'inne, "*Langitin siya paningkolo'anku magsultanin duk dunyahin pahalihan bettiskun. Ga' niya' luma' tahinangbi patenna'anku, duk ga' isab niya' tahinangbi pahalihanku. Pegge' aku du mangahinang langit duk dunyahin!*" (Shi'ya 66:1,2; Hinangan 7:48,49)

Na, ine te' jānnen hangkan da'ak Tuhanin me' a'a Isra'elin ngahinang luma' tolda patenna'an niyawanen duk sahayanen? Kuwe' bakas pina'inte ne ensini'in, mabaya' Tuhanin nolo'an me' a'a Isra'elin duk kēmon me' tubu' Apu' Adamin we' mabaya' te'ed iye **magtuhut** duk siye. Mabaya' Tuhanin magpakite si siye **umbaga'an** bang sa'ingge a'ahin makajari inampun duseden duk patut siye ellum si harapan Tuhanin la'i si surga' salama-lama!

Hangkan da'ak Tuhanin Nabi Musa duk me' a'a Isra'elin ngahinang luma' tolda para si iye supaya niya' patenna'anne diyalemande. Saguwa' Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin duma'in kuwe' luma' tolda sinduwehin. Bennal du, diyalem Kitab, niya' sempuklime kapitulu sinulat magaka bang sa'ingge subey hinangande Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin! Importante du me' kapitulu inin, saguwa' ga' niya' taymte missā sabab kēmon diyalemnen. Makajari hadja kite bi missā sabab me' importante manamalin.

Inin subey dahu' kata'uhanbi sabab Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin. Pa'in Tuhanin pu Nabi Musa we' niya' subey **duwe bilik**. Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin dembuwa' hadja luma', saguwa' niya' **koltena** hāp manamal duk subuk hinang duwe bilik diyalemnen.

Bilik tagna'in inēnan **Bilik Sutsihin**. Ga' niya' makajari padiyalem bilik inin luwal me' imamin. Me' imamin tapene' we' Tuhanin amban me' tubu' Nabi Harun bu subey siye manumbali' hayep pagkurban makadebbun dusehin. Niya' tellu bayu' diyalem bilik iyan: lamisahan bulawan pagtugtugan kamanyan, palita'an isellan, duk lamisahan pagbettadan pan. Pan inin espesiyal isab bu sinōngan si Tuhan panambahayang iye.

Bilik kaduwenen diyalem luma' tolda inin inēnan **Bilik Tamanan Masutsihin**. Inēnan iye Bilik Tamanan Masutsihin pegge' bang ubus ne luma' tolda inin maggara' Tuhanin we' duwa'i iye pī supaya penno'anne bilikin duk sahayane mahadjehin. Bilik Tamanan Masutsihin umbaga'an surga'in. Hangkan bilik miya'an para si Tuhanin hadja! Hangkan inakahan we' Tuhanin Nabi Musa we' sine-sine pī padiyalem Bilik Tamanan Masutsi iyan matey du! Ga' niya' makajari padiyalem Bilik Tamanan Masutsihin luwal Nakura' Imamin, bu tapī hadja iye mintedde den tahun. Bu pesōng pe, bang iye padiyalem, subey iye mo'o laha' kurban sabab di dusenen duk duse me' a'ahin sa bakas panganda'akan Tuhanin.

Diyalem Bilik Tamanan Masutsihin, niya' subey dembuwa' ba'ul hininang amban kayu akasiya bu pinutus duk bulawan, sa bakas panganda'akan Nabi Musa we' Tuhanin. Ba'ul inin inēnan **Ba'ul Pagjanji'an**. Diyalem ba'ul pagjanji'anin subey inenna' la'i me' duwe batu papan bakas panulatan me' Sempū Sara'in. Lekkeb ba'ulin bulawan. Mintedde den tahun Nakura' Imamin subey pisikanne lekkeb inin duk

laha' kurban supaya ampun Tuhanin me' duse me' a'a Isra'elin. Hangkan lekkeb inin inēnan we' Tuhanin **Lugal Pagampunan**.

Ubus, pinakitehan we' Tuhanin pu Nabi Musa we' subey hinangande **dinding lame** paliput si Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin. Dinding inin subey koltina pote', langkew duk taha'. Si dinding koltina inin subey hinangande **dembuwa' gawang**. Hangkan ga' niya' makajari padiyalem si lame Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin bang ga'i du iye palabey amban gawang inin. Tapit si gawang diyalem lamehin, dina'ak siye we' Tuhanin subey **pagkurbananin** hininang duk tumbaga. Sine-sine pa'asek si gawang padiyalem lamehin subey dahu' iye palabey si pagkurbananin. Mabaya' Tuhanin nolo'an me' a'a Isra'elin duk kēmon tubu' Apu' Adamin lānin bang sa'ingge siye subey patapit si Tuhan. Sa'ingge siye subey patapit si Tuhan? Patapit siye sabab laha' kurbanin.

Sine-sine mabaya' pa'asek si lame “patenna'an Tuhanin” subey siye magkurban – bu iyan kuwe' pagbayedde sabab duseden. Tinolo'an we' Tuhanin me' a'a Isra'elin we' **ga' niya' makajari patapit si Tuhan luwal bang niya' laha' kurban bu'us**. Hangkan pa'in Tuhanin pu Nabi Musa, pa'inne, “*Sasuku pinapanjariku tege napas, bang ga' niya' laha'ne ga'i iye ellum. Duk da'akte ka'am magkurban hayep supaya laha'nen ganti' laha'bin supaya inampun dusebin. Laha' kurban mabu'usin hep ganti' umulin supaya a'ahin ta'ampun.*” (Me' Sara' 17:11)

Hangkan masa miya'an, bang niya' a'a mabaya' nambahayang Tuhanin subey dahu' iye magkurban hayep supaya ta'ampun dusenen. A'a manambahayangin subey bo'one hayepin si lame Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin, sapi' lella ke atawa bili-bili atawa manuk-manuk. Si harapan pagkurbananin subey bettadne tangannen diyata' kōk kurban bino'onen, magbennal si Tuhan we' dusehan iye duk pata' iye matey sabab dusenen. Ubus maki sumbali'ne hayepin. Ubus iyan, dembuwa' me' imamin ngeddo' laha' kurbanin, pisikanne diyata' pagkurbananin duk paliput si pagkurbananin ubus bu eggasne kurbanin diyata' pagkurbananin. Bang hinangde sa miya'an inampun we' Tuhanin duse a'ahin pegge' matey ne hayep ga' niya' dusenen ganti' a'ahin.

Sigi-sigi subey magkurban sa miya'an me' a'a Isra'elin kahaba' tahun. Saguwa' ga'i makajari we' Tuhanin kasulutan salama-lama si kurban hayepin pegge' sutsi iye. Me' kurbanin umbaga'an dahu' hadja para si **Mangalekkat** mapitu si dunyahin duk matey ganti' me' madusehanin. Bang tekka ne iye duk matey ganti' a'ahin, maki ne **te'ed** ampun Tuhanin duse me' tubu' Apu' Adamin bu masi pe iye bentel.

Supaya niya' umbaga'an me' a'a Isra'elin bang ine hinang Mangalekkatin si me' madusehanin si pesōngan, da'ak Tuhanin siye we' niya' subey dambuwa' ellew kahaba' tahun, hap pī Nakura' Imamden diyalem Bilik Tamanan Masutsihin. Ellew iyan inēnan

Ellew Pagampunin. Ellew dembuwa' miya'an hadja patut Nakura' Imamin padiyalem Bilik Tamanan Masutsihin duk misik laha' si lugal pagampunan diyata' ba'ul pagjanji'anin. Ga'i iye makajari padiyalem Bilik Tamanan Masutsihin bang ga' niya' bo'one laha' hayep ga' niya' salla'ne bu sōnganne si Tuhan para si di dusenen duk me' duse me' a'ahin kēmon. Sabab kēmon inin magpakite Tuhanin bang sa'ingge pitu Mangalekkatin, matey duk bu'us laha'nen supaya inampun we' Tuhanin madusehanin duk tineyima' siye we' ne si pana'anne salama-lama!

Na, me' pagkasiku mapakalehin, lalem te'ed duk hāp lessonten bi ellew inin. Ekka pe mabaya' pamanolo' kami sabab inin. Saguwa' sōng taym ne. Saguwa' niya' pe dembuwa' subey tasabutbi sabab Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin. Si kapitulu si tuggu jūd Paglappasin pa'in Kitab:

*“Na, ubus ne hininang we' me' a'a Isra'elin kēmon sa bakas panganda'akan TUHAN pu si Musahin. Ililing we' si Musa bakas hininangden duk takitene we' to'o du bakas tuhutde kēmon sa bakas panganda'akan TUHANIN. Ubus pinākuhan ledjiki' siye we' si Musa....Manjari kadebbunan we' gabunin Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin duk **penno' we' sahaya** TUHANIN **Bilik Tamanan Masutsihin**. Bang si Musa ga'i iye makajari pa'asek dem Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin pegge' gabunin pabettad diyata'ne duk sahaya TUHANIN makapenno' iyehin.”* (Paglappas 39:42,43; 40:34,35)

Kitebi ke bang ine mapalabeyin? Pag ubus ne Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin, duwa'i sahaya Tuhanin pī si luma' tolda miya'an duk penno'anne Lugal Masutsihin duk sinag sahaya Tuhanin pesōng pe amban sahaya ellewin! Saguwa' subey tasabutte we' si kēmon inin hinang Tuhanin hadja umbaga'an duk magpakite we' mas pesōng pe hāpnen bang pitu Mangalekkatin amban surga' duk patenna' si diyaleman me' manusiya'. **Mangalekkatin du, iye “Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhan” mabennalin.** Pinapitu iye we' Tuhanin supaya kite bi magtuhut duk iye salama-lama! Sinulat hep dem Kitab Injil, pina'in:

*“Ga' pe dunya inin pinapanjari asal andang ne Lapalin. Lapalin magdambuwa' duk Tuhanin duk Lapalin Tuhanin ne....**Lapalin palahil tu'u si dunya tege baran manusiya' duk patenna' diyaleman manusiya'**. Takite kami balakatnen duk sahayanen!....Iye ne hep inin dalil ganti' bili-bili pangurung Tuhanin pagkurban para si manusiya'in. Iye inin mamuwasan duse manusiya'in kēmon!”* (Yahiya 1:1,14,29)

Awe', Mangalekkatin iye **manumanan kēmon** umbaga'an Luma' Tolda Pagharapan duk Tuhanin duk kurban hayepin, pegge' duma'in hadja

ieye pitu si dunya **patenna' diyaleman manusiya'in** saguwa' matey isab iye **bu'us laha'nen** – pegge' iye Kurban Ga' Niya' Salla'ne para si me' a'a madusehanin – supaya kite bi makajari magtuhut duk Tuhanin salama-lama!

Me' bakas ta'ayate ellew inin, hunit ke tasabut? Subey kata'uhante we' bang petekka niya' hunit tasabut diyalem Lapal Tuhanin, saguwa' duma'in iye hātinen hangkan hunit we' ga'i to'o! Subey ga'i takeyipatte we' pa'in TUHANIN dihananne: *“Pikilankun duma'in kuwe' pikilanbin, bu me' hinangankun duma'in kuwe' hinanganbin!...Kuwe' langitin langkew amban dunyahin sa miya'an du isab langkew hinangankun amban hinanganbin duk pikilankun amban pikilanbin!”* (Shi'ya 55:8,9)

Na, taym ne....

Karayaw iledjiki'an ka'am we' Tuhanin. Niya' pe me' ayat para si ka'am amban dem Kitab, pa'inne:

“Asal ga'i te'ed takila-kila ase' Tuhan si kitehin bi kēmon. Lalem manamal kata'unen duk kata'uhanne kēmon. Ga'i tahātite pikilannen. Ga'i tahātite me' hinangannen! Sine mangata'uhan pikilan Tuhanin? Sine mamano'lo'an iyehin?...Pegge' Tuhanin magpapanjari kēmon-kēmonin. Iye magbaya'in duk kēmon pinapanjari we' ne supaya iye tapudji. Pudjite bi Tuhanin ga' tamanan. Amin.” (Roma 11:33-36)

Wassalam